

Euroopa andmekaitseinspektori arvamus järgmise dokumendi kohta: Ettepanek: Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrus, mis käsitleb sõrmejälgede võrdlemise Eurodac-süsteemi kehtestamist määruse (EÜ) nr [.../...], millega sätestatakse kriteeriumid ja mehhanismid selle liikmesriigi määramiseks, kes vastutab mõnes liikmesriigis kolmanda riigi kodaniku või kodakondsuseta isiku esitatud rahvusvahelise kaitse taotluse läbivaatamise eest, tõhusa kohaldamise eesmärgil (KOM(2008) 825)

(2009/C 229/02)

EUROOPA ANDMEKAITSEINSPEKTOR,

võttes arvesse Euroopa Ühenduse asutamislepingut, eriti selle artiklit 286,

võttes arvesse Euroopa Liidu põhiõiguste hartat, eriti selle artiklit 8,

võttes arvesse Euroopa Parlamendi ja nõukogu 24. oktoobri 1995. aasta direktiivi 95/46/EÜ üksikisikute kaitse kohta isikuandmete töötlemisel ja selliste andmete vaba liikumise kohta, ⁽¹⁾

võttes arvesse Euroopa Parlamendi ja nõukogu 18. detsembri 2000. aasta määrust (EÜ) nr 45/2001 üksikisikute kaitse kohta isikuandmete töötlemisel ühenduse institutsioonides ja asutustes ning selliste andmete vaba liikumise kohta, ⁽²⁾ eriti selle artiklit 41,

võttes arvesse talle 3. detsembril 2008 komisjonilt laekunud taotlust arvamuse esitamise kohta kooskõlas määruse (EÜ) nr 45/2001 artikli 28 lõikega 2,

ON VASTU VÕTNUD JÄRGMISE ARVAMUSE:

I. SISSEJUHATUS

Konsulterimine Euroopa andmekaitseinspektoriga

1. Komisjon saatis ettepaneku Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruse kohta, mis käsitleb sõrmejälgede võrdlemise EURODAC-süsteemi kehtestamist määruse (EÜ) nr [.../...], millega sätestatakse kriteeriumid ja mehhanismid selle liikmesriigi määramiseks, kes vastutab mõnes liikmesriigis kolmanda riigi kodaniku või kodakondsuseta isiku esitatud rahvusvahelise kaitse taotluse läbivaatamise eest tõhusa kohaldamise eesmärgil „ettepanek” või „komisjoni ettepanek”), 3. detsembril 2008 vastavalt määruse (EÜ) nr 45/2001 artikli 28 lõikele 2 Euroopa andmekaitseinspektori konsulteerimiseks. Seda konsulteerimist tuleks otsuse preambulis selgelt mainida.

⁽¹⁾ EÜT L 281, 23.11.1995, lk 31.

⁽²⁾ EÜT L 8, 12.1.2001, lk 1.

2. Nagu seletuskirjas mainitud, andis Euroopa andmekaitseinspektor ettepanekusse oma panuse juba varem ning mitmeid küsimusi, mille andmekaitseinspektor mitteametlikult tõstas, on ettepaneku lõplikus tekstis arvesse võetud.

Ettepaneku kontekst

3. Nõukogu määrus (EÜ) nr 2725/2000, ⁽³⁾ mis käsitleb EURODAC-süsteemi kehtestamist (edaspidi „EURODAC-määrus”), jõustus 15. detsembril 2000. aastal EURODAC-süsteem on kogu ühendust hõlmav infotehnoloogia süsteem, mis loodi selleks, et lihtsustada Dublini konventsiooni kohaldamist. Kõnealuse konventsiooni eesmärk oli kehtestada selge ja toimiv mehhanism selle liikmesriigi määramiseks, kes vastutab mõnes ELi liikmesriigis esitatud varjupaigataotluste läbivaatamise eest. Dublini konventsioon asendati hiljem nõukogu 18. veebruari 2003. aasta määrusega (EÜ) nr 343/2003, millega kehtestatakse kriteeriumid ja mehhanismid selle liikmesriigi määramiseks, kes vastutab mõnes liikmesriigis kolmanda riigi kodaniku esitatud varjupaigataotluse läbivaatamise eest ⁽⁴⁾ (edaspidi „Dublini määrus”) ⁽⁵⁾. EURODAC-süsteem alustas tööd 15. jaanuaril 2003.
4. Ettepanekuga vaadatakse läbi EURODAC-määrus ja selle rakendusmäärus, milleks on nõukogu määrus (EÜ) nr 407/2002, ning sellega tahetakse muu hulgas:

— parandada EURODAC-määruse rakendamise tõhusust;

— tagada kooskõla pärast eespool nimetatud määruse vastuvõtmist varjupaigaküsimusi käsitlevas ühenduse õigustikus aset leidnud arenguga;

— ajakohastada teatavaid sätteid, võttes arvesse määruse vastuvõtmise järel toimunud tegelikku arengut;

— kehtestada uus juhtimisraamistik.

5. Rõhutada tuleks samuti, et üks ettepaneku põhieesmärke on tagada kindlamalt põhiõiguste austamine, eriti isikuandmete kaitse. Käesolevas arvamusel analüüsitakse, kas kõnealuse ettepaneku sätted on asjakohased nimetatud eesmärgi saavutamiseks.

⁽³⁾ EÜT L 316, 15.12.2000, lk 1.

⁽⁴⁾ ELT L 50, 25.2.2003, lk 1.

⁽⁵⁾ Dublini määrus on praegu läbivaatamisel (KOM(2008) 820 lõplik, 3.12.2008 (uuestisõnastatud versioon). Euroopa andmekaitseinspektor on avaldanud ka Dublini määruse muutmise ettepanekut käsitleva arvamuse.

6. Ettepanekus võetakse arvesse tulemusi, mida omas 2007. aasta juunis avaldatud Dublini süsteemi hindamisaruanne (edaspidi „hindamisaruanne“), mis hõlmas EURODAC-süsteemi kolme esimest tegevusaastat (2003–2005).
7. Komisjoni hindamisaruandes tunnustatakse, et määrusega loodud süsteemi on liikmesriikides üldiselt rahuldavalt rakendatud, kuid osutatakse samas teatavatele kehtivate sätete tõhususega seotud probleemidele ja küsimustele, millega tuleb tegeleda EURODAC-süsteemi parandamiseks ja Dublini määruse kohaldamise hõlbustamiseks. Eelkõige täheledata hindamisaruandes, et mõned liikmesriigid edastavad sõrmejäljed endiselt hilinevalt. EURODAC-määruses on sõrmejälgede edastamiseks praegu ettenähtud väga ebamäärane tähtaeg, mis võib praktikas põhjustada märkimisväärseid hilinemisi. Tegemist on süsteemi tõhususe seisukohast keskse küsimusega, kuna viivitused sõrmejälgede edastamisel võivad viia tulemusteni, mis ei vasta Dublini määruses sätestatud vastutuse põhimõtetele.
8. Hindamisaruandes rõhutati samuti, et kuna liikmesriikidel puudub tõhus meetod, millega üksikeist varjupaigataotlejate staatusest teavitada, on selle tulemuseks paljudel juhtudel andmete kustutamise ebatõhus haldamine. Liikmesriigid, kes sisestavad süsteemi konkreetse isiku kohta andmed, ei ole sageli teadlikud, et mõni teine päritoluliikmesriik on andmed kustutanud ning et seega peaksid nad ka nende käsutuses olevad, sama isikut käsitlevad andmed kustutama. Seetõttu ei ole võimalik piisavalt tagada, et täidetakse põhimõtet, mille kohaselt „ei tohiks andmeid säilitada andmesubjekti tuvastamist võimaldavas vormis kauem, kui see on vajalik selle eesmärgi täitmiseks, milleks andmeid koguti“.
9. Peale selle takistab hindamisaruandes esitatud analüüsi kohaselt EURODAC-süsteemile juurdepääsu omavate riiklike ametiasutuste ebaselge määratlus komisjoni ja Euroopa andmekaitseinspektorit järelevalveülesannete täitmisel.
- Arvamuse põhielemendid*
10. Võttes arvesse andmekaitseinspektori praegust rolli EURODACi järelevalveasutusena, on Euroopa andmekaitseinspektor eriti huvitatud komisjoni ettepanekust ja EURODAC-süsteemi kui terviku läbivaatamise positiivset tulemusest.
11. Euroopa andmekaitseinspektor märgib, et ettepanek hõlmab mitmeid varjupaigataotlejate põhiõigustega seonduvaid aspekte, nagu näiteks varjupaigaõigus, teabe saamise õigus laiemas tähenduses ja õigus isikuandmete kaitsele. Arvestades Euroopa andmekaitseinspektori ülesannet, keskendub aga käesolev arvamus peamiselt läbivaadatud määruses käsitletavatele andmekaitseküsimustele. Sellega seoses tervitab Euroopa andmekaitseinspektor asjaolu, et ettepanekus on isikuandmete austamisele ja kaitsele pööratud märkimisväärset tähelepanu. Ta kasutab võimalust ja rõhutab, et isikuandmete kaitse kõrge taseme tagamist ja kaitse tõhusamat praktilist rakendamist tuleks pidada EURODACi toimimise parandamise oluliseks eeltingimuseks.
12. Käesolevas arvamuses käsitletakse peamiselt järgmisi, isikuandmete kaitse seisukohast kõige olulisemaid tekstimuudatusi:
- Euroopa andmekaitseinspektori teostatav järelevalve, sealhulgas juhtudel, mille puhul osa süsteemi juhtimisest on usaldatud muule üksusele (näiteks eraettevõttele);
  - sõrmejälgede võtmise menetlus, sealhulgas vanusliste piirangute kindlaksmääramine;
  - andmesubjekti õigused.

II. ÜLDISED MÄRKUSED

13. Euroopa andmekaitseinspektor tervitab asjaolu, et ettepanekuga püütakse saavutada kooskõla muude õigusaktidega, millega reguleeritakse muude suuremahuliste IT-süsteemide loomist ja/või kasutamist. Eelkõige on andmebaasiga seotud kohustuste jagamine ning samuti viis, kuidas järelevalvekord on ettepanekus formuleeritud, kooskõlas teise põlvkonna Schengeni infosüsteemi (SIS II) ja viisainfosüsteemi (VIS) loomist käsitlevate õigusaktidega.
14. Euroopa andmekaitseinspektor täheldab, et ettepanek on kooskõlas direktiiviga 95/46/EÜ ja määrusega (EÜ) nr 45/2001. Sellega seoses tervitab Euroopa andmekaitseinspektor eelkõige uusi põhjendusi 17, 18 ja 19, milles sätestatakse, et direktiivi 95/46/EÜ ja määrust (EÜ) nr 45/2001 kohaldatakse vastavalt liikmesriikide ning asjaomaste ühenduse institutsioonide ja organite poolt kavandatava määruse kohaldamisel töödeldavate isikuandmete suhtes.
15. Lõpetuseks juhib Euroopa andmekaitseinspektor tähelepanu vajadusele tagada samuti EURODAC-määruse ja Dublini määruse täielik kooskõla ning kasutades võimalust toob ta käesolevas arvamuses ära nimetatud kooskõla käsitlevad täpsemad tähelepanekud. Samas märgib ta, et mõnes osas on nimetatud küsimust juba käsitletud ettepanekus, nt seletuskirjas, milles mainitakse, et „kooskõla Dublini määrusega (ning andmekaitseprobleemide ja eelkõige proportsionaalsuse põhimõttega arvestamine) tagatakse, muutes neid kolmandate riikide kodanikke või kodakondsuseta isikuid käsitlevate andmete säilitusaja, kellelt on võetud sõrmejäljed seoses välispiiri ebaseadusliku ületamisega, sama pikaks kui aja, mille jooksul Dublini määruse artikli 14 lõike 1 kohaselt määratakse kõnealuse teabe põhjal kindlaks vastutus (st üks aasta).“

III. KONKREETSED MÄRKUSED

III.1. Euroopa andmekaitseinspektori teostatav järelevalve

16. Euroopa andmekaitseinspektor tervitab ettepanekus sätestatud järelevalvekorda ning samuti eriuülesandeid, mis on talle usaldatud ettepaneku artiklitega 25 ja 26. Artikliga 25 usaldatakse Euroopa andmekaitseinspektorile kaks järelevalveülesannet:

- järelevalve teostamine „selle üle, et korraldusasutuse tehtav isikuandmete töötlemine toimuks kooskõlas käesoleva määrusega” (artikli 25 lõige 1) ja
- selle tagamine, „et vähemalt kord nelja aasta jooksul viiakse kooskõlas rahvusvaheliste auditeerimisstandarditega läbi korraldusasutuse teostatavate isikuandmete töötlemise toimingute audit”.

Artiklis 26 käsitletakse riiklike järelevalveasutuste ja Euroopa andmekaitseinspektori vahelist koostööd.

17. Euroopa andmekaitseinspektor märgib, et ettepanekuga nähakse ette SIS II ja VISi puhul kasutatuga sarnane lähenemisviis: astmeline järelevalvesüsteem, mille puhul riiklikud andmekaitseasutused ja Euroopa andmekaitseinspektor teostavad järelevalvet vastavalt riikliku ja ELi tasandi üle, kusjuures loodud on nende kahe tasandi vaheline koostööüsteem. Ettepanekus ette nähtud koostöömudel kajastab ka praegust praktikat, mis on osutunud tõhusaks ning on soodustanud Euroopa andmekaitseinspektori ja riiklike andmekaitseasutuste vahelist tihedat koostööd. Seetõttu tervitab Euroopa andmekaitseinspektor, et nimetatud koostöömudel on ettepanekus vormistatud ning et seadusandja on seega taganud kooskõla muude suuremahuliste IT-süsteemide järelevalvesüsteemidega.

III.2. Allhanked

18. Euroopa andmekaitseinspektor märgib, et ettepanekus ei käsitleta osa komisjoni ülesannete delegeerimist allhankena mõnele teisele organisatsioonile või üksusele (nt eraettevõttele). Samas kasutab komisjon allhankeid sageli nii süsteemi kui sideinfrastruktuuri haldamisel ja arendamisel. Ehkki allhanked ei ole iseenesest vastuolus andmekaitseõuetega, tuleks sätestada olulised kaitsemeetmed, tagamaks et tegevuste sooritamine allhankena ei mõjutaks mingil viisil määruse 45/2001 kohaldatavust, sealhulgas Euroopa andmekaitseinspektori teostatavat järelevalvet andmekaitse üle. Peale selle tuleks samuti ette näha tehnilisemat laadi täiendavad kaitsemeetmed.

19. Sellega seoses teeb Euroopa andmekaitseinspektor ettepaneku näha EURODAC-määruse läbivaatamise käigus ette SIS II-ga seotud õigusaktides ettenähtutega sarnased õiguslikud tagatised, täpsustades, et isegi kui komisjon delegeerib süsteemi haldamise mõnele teisele asutusele, ei tohi see avaldada „ebasoovitavat mõju ühelegi Euroopa Liidu õiguse alusel loodud tõhusale kontrollimehhanismile, olgu selleks siis Euroopa Kohus, kontrollikoda või Euroopa andmekaitseinspektor” (SIS II käsitleva otsuse ja määruse artikli 15 lõige 7).

20. Veel konkreetsem on SIS II käsitleva määruse artikkel 47, milles sätestatakse järgmist: „Juhul kui komisjon delegeerib ülemineku perioodil (...) oma kohustused (...) mõnele teisele asutusele või teistele asutustele, tagab ta, et Euroopa andmekaitseinspektoril oleks õigus ja võimalus täita täiel määral oma ülesandeid, sealhulgas võimalus viia läbi kohapealseid kontrolle või kasutada mis tahes teisi volitusi, mis on talle antud määruse (EÜ) nr 45/2001 artikliga 47.”

21. Eespool nimetatud sätted annavad vajaliku selguse selles osas, millised tagajärjed on osa komisjoni ülesannete allhankena teistele asutustele delegeerimisel. Seetõttu teeb Euroopa andmekaitseinspektor ettepaneku lisada komisjoni ettepanekusse samasuguse mõjuga sätted.

III.3. Sõrmejälgede võtmise menetlus (artikli 3 lõige 5 ja artikkel 6)

22. Ettepaneku artikli 3 lõikes 5 käsitletakse sõrmejälgede võtmise menetlust. Nimetatud lõikes sätestatakse, et vastav menetlus „määratakse kindlaks ja seda kohaldatakse vastavalt asjaomase liikmesriigi siseriiklikule tavale ning Euroopa Liidu põhiõiguste hartas, inimõiguste ja põhivabaduste kaitse konventsioonis, Euroopa inimõiguste konventsioonis ja Ühinenud Rahvaste Organisatsiooni lapse õiguste konventsioonis sätestatud kaitsemeetmetele.” Ettepaneku artikli 6 kohaselt on varjupaigataotlejalt sõrmejälgede võtmisel vanuse alampiir 14 aastat ning sõrmejäljed võetakse hiljemalt 48 tunni jooksul pärast kõnealuse taotluse esitamist.

23. Esiteks rõhutab Euroopa andmekaitseinspektor seoses vanusepiiriga, et vaja on tagada ettepaneku kooskõla Dublini määrusega. EURODAC-süsteem kehtestati Dublini määruse tõhusta kohaldamise tagamiseks. See tähendab, et kui Dublini määruse käimasoleva läbivaatamise tulemus mõjutab määruse kohaldamist alaealiste varjupaigataotlejate suhtes, tuleks seda arvesse võtta ka EURODAC-määruses⁽¹⁾.

⁽¹⁾ Sellega seoses juhib Euroopa andmekaitseinspektor tähelepanu asjaolule, et 3. detsembril 2008 esitatud komisjoni ettepanekus, milles käsitletakse Dublini määruse läbivaatamist (KOM(2008) 820 lõplik), sätestatakse, et „alaealine” on „alla 18aastane kolmanda riigi kodanik või kodakondsuseta isik”.

24. Teiseks soovib Euroopa andmekaitseinspektor sõrmejälgede võtmisel kohaldatavate vanusepiiride kindlaksmääramisel üldiselt juhtida tähelepanu sellele, et enamikust praegu kättesaadavast uurimismaterjalist järeltub, et sõrmejälgede põhjal tuvastamise täpsus väheneb vanuse suurenedes. Sellega seoses on soovitatav tähelepanelikult jälgida viisainfosüsteemi (VIS) rakendamise raames tehtavat sõrmejälgede võtmist käsitlevat uurimust. Uurimuse tulemusi ette ennustamata soovib Euroopa andmekaitseinspektor juba praeguses etapis rõhutada, et kõigil juhtudel, mil sõrmejälgede võtmine osutub võimatuks või viiks ebausaldusväärsete tulemusteni, on oluline kasutada varumenetlusi, mis peaks täielikult austama isiku väärikust.

25. Kolmandaks võtab Euroopa andmekaitseinspektor teadmiseks jõupingutused, mida seadusandja on teinud, et tagada sõrmejälgede võtmist käsitlevate sätete kooskõla rahvusvaheliste ja Euroopa inimõigustealaste nõuetega. Siiski juhib ta tähelepanu mitmes liikmesriigis noorte varjupaigataotlejate vanuse kindlaksmääramisega kaasnevalele raskustele. Väga sageli ei ole varjupaigataotlejatel või ebaseaduslikel sisserändajatel isikut tõendavat dokumenti ning selleks, et kindlaks teha, kas neilt tuleks võtta sõrmejäljed, tuleb esmalt kindlaks teha nende vanus. Selleks kasutatavad meetodid põhjustavad erinevates liikmesriikides ohtralt arutelusid.

26. Sellega seoses juhib Euroopa andmekaitseinspektor tähelepanu sellele, et EURODACi järelevalve kooskõlastusrühm⁽¹⁾ algatas antud teemal koordineeritud kontrolli, mille 2009. aasta esimeseks pooleks oodatavad tulemused peaksid hõlbustama ühiste menetluste kindlaksmääramist kõnealuses valdkonnas.

27. Antud teemat käsitleva lõppmärkusena soovib Euroopa andmekaitseinspektor märkida, et sõrmejälgede võtmise menetlusi on vaja ELi tasandil paremini kooskõlastada ja võimalikult suurel määral ühtlustada.

III.4. Parimad kättesaadavad tehnikad (artikkel 4)

28. Ettepaneku artikli 4 lõikes 1 sätestatakse, et „pärast üleminekuperioodi lõppu vastutab EURODAC-süsteemi operatiivjuhtimise eest Euroopa Liidu uldeelarvest rahastatav korraldusasutus. Korraldusasutus tagab koostöös liikmesriikidega, et kesksüsteemi jaoks kasutatakse alati parimat kättesaadavat tehnoloogiat, mille suhtes viiakse läbi tasuvusanalüüs.” Ehkki Euroopa andmekaitseinspektor tervitab artikli 4 lõikes 1 sätestatud nõuet, soovib ta täheldada, et eespool nimetatud sättes kasutatav väljend „parim kättesaadav tehnoloogia” tuleks asendada sõnastusega „parimad olemasolevad tehnikad”, mis hõlmab nii kasutatavaid tehnoloogiasid kui ka süsteemi kavandamise, ülesehitamise, hooldamise ja käitamise viisi.

⁽¹⁾ Nimetatud tööühikute ülesannete ja staatuse kohta vaata: <http://www.edps.europa.eu/EDPSWEB/edps/site/mySite/pid/79>. Nimetatud rühm teostab kooskõlastatud järelevalvet Eurodac'i süsteemi üle.

III.5. Andmete varasem kustutamine (Artikkel 9)

29. Ettepaneku artikli 9 lõikes 1 käsitletakse „andmete varasema” kustutamise küsimust. Kõnealuse sättega kohustatakse päritoluliikmesriiki kustutama keskandmebaasist „andmed isiku kohta, kes on saanud liikmesriigi kodakondsuse enne artiklis 8 nimetatud tähtaja lõppu” niipea, kui päritoluliikmesriik saab teada, et kõnealune isik on saanud kodakondsuse. Euroopa andmekaitseinspektor tervitab andmete kustutamise kohustust, sest see on kooskõlas andmete kvaliteedi põhimõttega. Peale selle usub andmekaitseinspektor, et kõnealuse sätte läbivaatamine annab võimaluse innustada liikmesriike kehtestama korda, mis tagaks kodakondsuse omandamisel isiku andmete usaldusväärse ja õigeaegse (võimaluse korral automaatse) kustutamise.

30. Lisaks soovib andmekaitseinspektor märkida, et artikli 9 lõige 2, mis käsitleb andmete varasemat kustutamist, tuleks uuesti sõnastada, kuna ettepanekus kasutatud sõnastus on ebaselge. Stiilmärkusena soovib andmekaitseinspektor asendada kõnealuses sättes sõna „tema” sõnaga „nende”.

III.6. Piiri ebaseaduslikul ületamisel tabatud kolmandate riikide kodanike andmete säilitamisaeg (artikkel 12)

31. Ettepaneku artiklis 12 käsitletakse andmete säilitamist. Andmekaitseinspektor soovib märkida, kehtestades andmete üheaastase säilitamisaja (määruse praeguses tekstis ette nähtud kahe aasta asemel), järgitakse nõuetekohaselt andmete kvaliteedi põhimõtet, mille kohaselt andmeid ei tohiks säilitada kauem kui vajalik selle eesmärgi saavutamiseks, milleks neid töödeldi. See on teksti tervitatav parandus.

III.7. EURODAC-süsteemile juurdepääsu omavate asutuste loend (artikkel 20)

32. Tervitatav on säte, mille kohaselt korraldusasutus avaldab nende asutuste loendi, kellele on juurdepääs EURODAC-süsteemile. See aitab suurendada läbipaistvust ja luua praktilise töövahendi süsteemi paremaks järelevalveks, nt andmekaitseasutuste poolt.

III.8. Registrid (artikkel 21)

33. Ettepaneku artiklis 21 käsitletakse kõigi kesksüsteemi andmetöötlustoimingute registreerimist. Artikli 21 lõikes 2 sätestatakse, et selliselt registreeritud andmeid võib kasutada ainult andmekaitsega seotud andmetöötluse lubatavuse järelevalve eesmärgil (...). Seoses sellega tuleks selgitada, et see hõlmab ka siseauditiga seotud tegevusi.

III.9. Andmete subjekti õigused (artikkel 23)

34. Artikli 23 lõike 1 punkt e on sõnastatud järgmiselt:

„Päritoluliikmesriik teatab käesoleva määruse reguleerimisalasse kuuluvale isikule (...) järgmised andmed:

e) tema õigus tutvuda neid käsitlevate andmetega ning õigus taotleda neid käsitlevate ebakorrektsete andmete parandamist või neid käsitlevate ebaseaduslikult töödeldud andmete kustutamist, sealhulgas õigus saada teavet nimetatud õiguste kasutamise korra kohta ning saada nende artikli 25 lõikes 1 osutatud riiklike järelevalveasutuste kontaktandmed, kes tegelevad isikuandmete kaitset käsitlevate kaebuste läbivaatamisega.”

35. Andmekaitseinspektor märgib, et teabe saamise õiguse tõhus rakendamine on EURODAC-süsteemi nõuetekohaseks toimimiseks ülimalt tähtis. Eelkõige on tähtis tagada, et teave esitataks viisil, mis võimaldab varjupaigataotlejal täielikult mõista oma olukorda ning samuti oma õiguste ulatust, sealhulgas menetlustoiminguid, mille abil ta võib tema suhtes langetatud haldusotsustele reageerida.

36. Seoses kõnealuse õiguse rakendamise praktiliste aspektidega soovib andmekaitseinspektor rõhutada, et kuigi andmekaitseasutused on tõepoolest pädevad vaatama läbi isikuandmete kaitset käsitlevaid kaebusi, ei tohiks ettepaneku sõnastus takistada taotlejat (andmete subjekti) esitamast kaebust esmalt vastutavale andmetöötlejale. Artikli 23 lõike 1 punkti e praegune sõnastus näib viitavat sellele, et taotleja peaks esitama oma kaebuse – otse ja igal juhul – andmekaitseasutusele, ehkki tavamenetluse ja liikmesriikide praktika kohaselt esitab taotleja oma kaebuse kõigepealt vastutavale andmetöötlejale.

37. Samuti teeb Euroopa andmekaitseinspektor ettepaneku muuta artikli 23 lõike 1 punkti e sõnastust, et taotleja õigused selgemalt esitada. Ettepaneku sõnastus on ebaselge, kuna seda võib tõlgendada, nagu oleks „õigus saada teavet nimetatud õiguste kasutamise korra kohta (...)” osa õigusest tutvuda andmetega ja/või õigusest taotleda ebakorrektsete andmete parandamist (...). Lisaks sellele peavad liikmesriigid vastavalt eespool nimetatud sätte praegusele sõnastusele teavitama määruse reguleerimisalasse kuuluvat isikut mitte nimetatud õiguste sisust, vaid nende olemasolust. Kuna siinkohal tundub olevat tegemist stiiliküsimusega, soovib andmekaitseinspektor muuta artikli 23 lõike 1 punkti e sõnastust järgmiselt:

„Päritoluliikmesriik teatab käesoleva määruse reguleerimisalasse kuuluvale isikule (...) järgmised andmed:

g) õigus tutvuda temaga seotud andmetega ning õigus taotleda temaga seotud ebakorrektsete andmete parandamist või temaga seotud ebaseaduslikult töödeldud andmete kustutamist ning samuti õigus saada teavet nimetatud õiguste kasutamise korra kohta, sealhulgas saada käesoleva määruse artikli 25 lõikes 1 nimetatud riiklike järelevalveasutuste kontaktandmed.”

38. Sama loogikat järgides tuleks artikli 23 lõiget 10 muuta järgmiselt: „Iga liikmesriigi riiklik järelevalveasutus peab andmete subjekti tema õiguste kasutamisel vajaduse korral (või: andmete subjekti taotlusel) abistama vastavalt direktiivi 95/46/EÜ artikli 28 lõikele 4.” Andmekaitseinspektor soovib taas rõhutada, et andmekaitseasutuse sekkumine ei peaks põhimõtteliselt olema vajalik. Vastutavat andmetöötlejat tuleks hoopis innustada vastama nõuetekohaselt andmete subjektide kaebustele. Sama kehtib siis, kui vajalik on erinevate liikmesriikide asutuste vaheline koostöö. Vastutavad andmetöötlejad peaksid eelkõige vastutama taotluste läbivaatamise ja sel eesmärgil koostöö tegemise eest.

39. Artikli 23 lõike 9 puhul tervitab andmekaitseinspektor mitte ainult nimetatud sätte eesmärki (mis näeb ette eriotsingute kasutamise kontrolli, nagu andmekaitseasutused soovitasid oma esimeses aruandes kooskõlastatud kontrolli kohta), vaid väljendab heameelt ka selle saavutamiseks kavandatava korra üle.

40. Seoses taotlejatele teabe andmise meetoditega viitab andmekaitseinspektor EURODACi järelevalve kooskõlastusrühma tööle. Kõnealune töörühm tegeleb praegu nimetatud küsimusega EURODACi raames, et teha ettepanek asjaomaste suuniste kohta, niipea kui on selgunud riiklike uurimuste tulemused ning nendest on tehtud kokkuvõtte.

IV. JÄRELDUSED

41. Andmekaitseinspektor toetab ettepanekut Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruse kohta, mis käsitleb sõrmejälgede võrdlemise EURODAC-süsteemi kehtestamist määruse (EÜ) nr [.../...], millega sätestatakse kriteeriumid ja mehhanismid selle liikmesriigi määramiseks, kes vastutab mõnes liikmesriigis kolmanda riigi kodaniku või kodakondsuseta isiku esitatud rahvusvahelise kaitse taotluse läbivaatamise eest, tõhusa kohaldamise eesmärgil.

42. Andmekaitseinspektor tervitab ettepanekus esitatud järelevalvemudelit ning uue süsteemiga talle usaldatud rolli ja ülesandeid. Kavandatud mudel peegeldab kasutusel olevat praktikat, mis on osutunud tõhusaks.

43. Andmekaitseinspektor märgib, et ettepanekuga soovitakse saavutada kooskõla muude õigusaktidega, millega reguleeritakse muude suuremahuliste IT-süsteemide loomist ja/või kasutamist.
44. Andmekaitseinspektor tervitab ettepanekus pööratud märkimisväärset tähelepanu põhiõiguste austamisele ning eelkõige isikuandmete kaitsele. Sarnaselt Dublini määruse läbivaatamist käsitlevas arvamuses väljendatule, leiab andmekaitseinspektor, et kõnealune lähenemisviis on oluline eeltingimus Euroopa Liidu varjupaigamenetluste parandamiseks.
45. Andmekaitseinspektor juhib tähelepanu vajadusele tagada EURODAC-määruse ja Dublini määruste vaheline täielik kooskõla.
46. Ta leiab, et tuleks paremini koordineerida ja ühtlustada ELi tasandil sõrmejälgede võtmise menetlusi nii varjupaigataotlejate kui kõigi muude EURODACi menetlusega seotud isikute suhtes. Ta juhib erilist tähelepanu vanusepiirangu küsimusele sõrmejälgede võtmisel, ning eelkõige mitmes liikmesriigis noorte varjupaigataotlejate vanuse kindlaksmääramisega kaasnevatele raskustele.
47. Andmekaitseinspektor rõhutab vajadust muuta andmete subjektide õigusi käsitlevad sätted selgemaks ning märgib, et nimetatud õiguste tagamise eest vastutavad eelkõige riiklikud vastutavad andmetöötajad.

Brüssel, 18. veebruar 2009

Peter HUSTINX

Euroopa Andmekaitseinspektor